

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060205

DOM
2013-12-23
Stockholm

Mål nr
P 6591-13

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2013-07-04 i mål nr P 3762-12, se bilaga

KLAGANDE

Örebro kommun genom dess byggnadsnämnd

MOTPART

EuroMaint Rail AB

Ombud: Advokat H E

SAKEN

Detaljplan för X m.fl., Örebro kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Byggnadsnämndens i Örebro kommun beslut den 29 september 2011, § 325, att anta detaljplan för X m.fl., Örebro kommun.

Dok.Id 1110506

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00	08-561 675 59	måndag – fredag
103 17 Stockholm		08-561 675 50		09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se		
		www.svea.se		

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Örebro kommun genom dess byggnadsnämnd (nämnden) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen upphäver mark- och miljödomstolens dom och fastställer nämndens och länsstyrelsens beslut.

EuroMaint Rail AB (bolaget) har bestritt ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden har anfört i huvudsak följande. Av bullerutredningen framgår att det inom det aktuella planområdet, där det planeras för bostäder, inte förekommer bullernivåer från bolagets verksamhet som överskrider bolagets idag gällande tillstånd. Med hänsyn till bl.a. denna bullerutredning är det möjligt att bedöma förutsättningarna för bolaget att innehålla bullervillkoren för sin verksamhet. Det föreligger inte några hinder för bolaget att fortsätta att bedriva sin verksamhet enligt gällande tillstånd. Inte ens bolaget menar att det finns någon egentlig bullerproblematik. Bullerutredningen samt övriga omständigheter i ärendet visar att detaljplanen tar skälig hänsyn till bolagets enskilda intressen på det sätt som avses i 1 kap. 5 § och 5 kap. 2 § plan- och bygglagen (1987:10), ÄPBL. Mark- och miljödomstolen borde ha beaktat bullerutredningen.

Av översiktsplanen framgår att ett stort antal områden är planerade för bostäder, däribland det nu aktuella detaljplaneområdet. Det blir därför något märkligt att ett av skälen till upphävandet av detaljplanen är att kommunen i miljökonsekvensbeskrivningen inte redovisat några alternativa områden för ändamålet bostäder. Nämnden har visserligen efter en behovsbedömning beslutat att verksamheten inom det aktuella planområdet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Det kan emellertid vara så att den planerade verksamheten inom detaljplaneområdet egentligen inte kan antas medföra någon betydande miljöpåverkan som kräver en miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning. Omständigheterna talar för att detaljplanen egentligen inte bör anses medföra en betydande miljöpåverkan på det sätt som avses i 6 kap. 11 och 12 §§ miljöbalken och 5 § punkten 2

förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar. Detaljplanen är en plan för bostäder och den verksamhet som avses bedrivas inom planområdet är boendeverksamhet. Boendets konsekvenser inom planområdet kan inte anses medföra någon betydande miljöpåverkan. Att det utanför planområdet bedrivs i viss mån bullrande verksamhet från bolaget är inte en omständighet som innebär att boendeverksamheten kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. En ytterligare omständighet som talar för att den antagna detaljplanen inte bör anses ha en betydande miljöpåverkan är att det planområde som slutligen antogs är avsevärt begränsat i förhållande till det område som det ursprungligen planerades för. Om Mark- och miljööverdomstolen kommer fram till att detaljplanen inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan finns skäl för domstolen att anse att någon miljökonsekvensbeskrivning inte behöver upprättas och mark- och miljödomstolens motivering till upphävande av detaljplanen om brist i miljökonsekvensbeskrivningen bör i sådant fall underkännas.

För det fall Mark- och miljööverdomstolen skulle anse sig bunden av nämndens tidigare beslut att planområdet kan antas innebära en betydande miljöpåverkan med en skyldighet att upprätta en miljökonsekvensbeskrivning, anser nämnden att den brist i miljökonsekvensbeskrivningen om redovisning av alternativa lokaliseringar för bebyggelse av bostäder, inte bör anses vara en sådan allvarlig brist att detaljplanen ska upphävas. Regeln om att alternativa lokaliseringar ska redovisas i en miljökonsekvensbeskrivning måste avse detaljplaner där det planeras för sådana verksamheter som faktiskt innebär en betydande miljöpåverkan och knappast när det avser ett område där det endast avses att bedrivas boendeverksamhet.

Bolaget har anfört i huvudsak följande. Av såväl miljönämndens yttrande under planarbetet som mark- och miljödomstolens avgörande framgår tydligt att nämndens skyldighet att genom ingående utredning försäkra sig om den planerade byggnationens lämplighet i förhållande till befintliga omgivningsförhållanden avser industriområdet CV i dess helhet och all inom området uppkommande omgivningspåverkan, däribland utsläpp till luft och buller som bolagets verksamhet ger upphov till. Beslutet att anta detaljplanen har skett utan nödvändig utredning och analys av den problematik som det korta avståndet mellan tung industriverksamhet och planerad bostadsbebyggelse kan

antas medföra. Innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller inte de krav som följer av 5 kap. 18 § ÄPBL. Plangenomförandet har inte genomförts med beaktande av de föreskrivna kraven på hänsyn till enskilda intressen och lokaliseringens lämplighet och skälig hänsyn till befintliga bebyggelse-, äganderätts- och fastighetsförhållanden.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Av underinstansernas avgöranden framgår att det är ÄPBL som ska tillämpas.

Redovisning av rimliga alternativ

Mark- och miljööverdomstolen tar först ställning till frågan om den miljökonsekvensbeskrivning som utgjort underlag i planärendet uppfyller gällande krav när det gäller redovisning av rimliga alternativ. Kommunen har bedömt att en miljökonsekvensbeskrivning behöver upprättas i detaljplaneärendet. Det ankommer inte på Mark- och miljööverdomstolen att nu överpröva den bedömning av behovet av en miljökonsekvensbeskrivning som gjorts i ett tidigare skede i processen.

Enligt 6 kap. 12 § miljöbalken ska inom ramen för en miljöbedömning enligt 11 § myndigheten eller kommunen upprätta en miljökonsekvensbeskrivning där den betydande miljöpåverkan som planens eller programmets genomförande kan antas medföra identifieras, beskrivs och bedöms. Rimliga alternativ med hänsyn till planens eller programmets syfte och geografiska räckvidd ska också identifieras, beskrivas och bedömas.

Utgångspunkten för avgörandet av vilka alternativ som är rimliga att bedöma är alltså planens eller programmets syfte. Rimliga alternativ med hänsyn till planens eller programmets geografiska räckvidd avser olika alternativa sätt att uppnå målen med planen eller programmet. När det gäller markanvändningsplaner är uppenbara alternativ att områden som avdelats för en viss typ av verksamheter eller ändamål utnyttjas för annat ändamål, liksom att alternativa områden väljs ut för sådana verksamheter och ändamål. Alternativen kan alltså handla om alternativ lokalisering av den typ av verksamhet som man planerar för (prop. 2003/04:116 s. 64).

Rimliga alternativ ska alltså bedömas utifrån planens syfte och geografiska räckvidd. Den aktuella planens syfte är, enligt planbeskrivningen, att planlägga delar av Alnängarna med en blandad bebyggelse enligt kommunens översiktsplan, avgränsa området mot naturreservatet Rynningeviken samt planera den allmänna infrastrukturen. Kommunen har i översiktsplanen angett det aktuella området som ett utbyggnadsområde för bostäder med blandad bebyggelse. I översiktsplanen som antogs av kommunfullmäktige 2010 har även redovisats andra områden som utbyggnadsområden för bostäder. Rimliga alternativ kan dock även avse alternativa utformningar av planen. En sådan redovisning finns i miljökonsekvensbeskrivningen även om redogörelsen är knapphändig. Mark- och miljööverdomstolen bedömer att denna redogörelse med hänsyn till planens syfte är tillräcklig för att uppfylla kraven på redovisning av rimliga alternativ. Det finns därför inte skäl att upphäva planen på grund av bristande redovisning av rimliga alternativ.

Skäligt hänsynstagande till bolagets verksamhet

Vid prövning enligt ÄPBL ska, enligt 1 kap. 5 §, både enskilda och allmänna intressen beaktas. Enligt 5 kap. 2 § ÄPBL ska vid utformningen av en detaljplan skälig hänsyn tas till befintliga bebyggelse-, äganderäts- och fastighetsförhållanden som kan inverka på planens genomförande. För att kunna bedöma om skälig hänsyn tagits till befintliga förhållanden måste det finnas ett tillräckligt underlag i fråga om planens påverkan på omgivningen.

Bolaget beskriver sin verksamhet som en kombination av verkstadsindustri, verkstad för reparation, underhåll och målning av fordon samt lagerhantering av råvaror och kemikalier. I den översiktsplan som antogs 2010 framgår att kommunen där tagit ställning för att befintlig verksamhet vid CV-området kan bedrivas och att området i framtiden kan utvecklas för universitetets och sjukhusets behov.

Den miljökonsekvensbeskrivning som finns i målet innefattar bl.a. aspekten att bedöma risk för störning av kommande och befintlig industriverksamhet. I miljökonsekvensbeskrivningen finns en redogörelse för verksamheten inom CV-

området, bl.a. bolagets verksamhet, även om redogörelsen är sparsam. Av materialet i övrigt framgår att bolaget har ett tillstånd för verksamheten sedan 1996 och att tillståndet är förenat med villkor om buller. Dessa innebär att buller från anläggningen ska begränsas så att det inte ger upphov till en högre ekvivalent ljudnivå vid bostäder än 55 dB(A) vardagar dagtid, 50 dB(A) kvällstid och 45 dB(A) övrig tid. Vid den tidpunkt då tillstånd meddelades fanns det befintlig bostadsbebyggelse ca 100 meter från verksamheten. Av den bullerutredning som finns i målet, (*Euromaint AB, Externbullerutredning*, november 2011) framgår att det inom det aktuella området inte förekommer bullernivåer som överskrider värdena enligt tillståndet. I miljökonsekvensbeskrivningen anges dock att gällande detaljplan för CV-området möjliggör för en etablering som kan innebära visst skyddsavstånd, särskilt med tanke på buller. Enligt miljökonsekvensbeskrivningen har detta beaktats genom att man i planen infört en skyddsföreskrift varför man menar att risken för störningar från CV-området i ett längre perspektiv bedöms vara begränsad. Av föreskriften framgår följande: ”Bostaden skall dämpa buller så att den ekvivalenta ljudnivån inomhus ej överstiger 30 dB(A), 45 dB(A) för maximalnivån. Den ekvivalenta ljudnivån utomhus på balkong eller uteplats får ej överstiga 55 dB(A), 70 dB(A) för maximalnivån. Minst hälften av bostadens rum skall orienteras mot tyst sida”.

Mark- och miljööverdomstolen finner att det samlade materialet i planärendet är tillräckligt för att bedöma planens konsekvenser för bolaget. Mot bakgrund av att det redan vid tidpunkten för tillståndsprövning av verksamheten fanns bostäder på ungefär samma avstånd och med hänsyn till vad som framgår av den bullerutredning som redovisats i målet bedömer Mark- och miljööverdomstolen att det inte finns någon beaktansvärd risk för att bolaget kommer att drabbas av inskränkningar med anledning av den nu planerade bebyggelsen. Mot denna bakgrund får nämndens beslut anses ha inneburit att skälig hänsyn tagits till bolagets enskilda intresse i samband med utformningen av planen.

Sammanfattning

Mark- och miljööverdomstolen finner således att det inte finns tillräckliga skäl att upphäva nämndens antagandebeslut. Mark- och miljödomstolens dom ska därför ändras och nämndens beslut fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv, Vibeke Sylten och Margaretha Gistorp, referent, samt tekniska rådet Tommy Åström.

Föredragande har varit Åsa Talvik.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-07-04
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr P 3762-12

KLAGANDE

EuroMaint Rail AB

Ombud: Advokat M C och jur.kand. H E,

MOTPART

Byggnadsnämnden i Örebro kommun

SAKEN

Detaljplan för Alnängarna på fastigheten X m.fl.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Örebro län beslut 2012-06-14 i ärende nr 403-6010-2011,
se [bilaga 1](#)

DOMSLUT

Med ändring av Länsstyrelsens i Örebro län beslut den 14 juni 2012 upphäver
mark- och miljödomstolen i sin helhet Byggnadsnämndens i Örebro kommun
beslut den 29 september 2011, § 325, att anta detaljplan för X m.fl.

Dok.Id 305813

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104	Augustendalsvägen	08-561 656 00	08-561 657 99	måndag – fredag
131 26 Nacka Strand	20	E-post: mmd.nacka@dom.se		08:30-16:00
		www.nackatingsratt.domstol.se		

BAKGRUND

Byggnadsnämnden i Örebro kommun antog den 29 september 2011, § 325, detaljplan för X m.fl. Planens syfte är att skapa en attraktiv stadsdel med en blandning av radhus, småhus och flerbostadshus, se bilaga 2.

Beslutet att anta detaljplanen överklagades av EuroMaint Rail AB (EuroMaint) till Länsstyrelsen i Örebro län (länsstyrelsen) som genom beslut den 14 juni 2012 avslog överklagandet.

EuroMaint har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

EuroMaint har yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut, upphäver byggnadsnämndens beslut att anta detaljplan för X m.fl.

Byggnadsnämnden i Örebro kommun har bestritt ändring.

UTVECKLING AV TALAN

EuroMaint har anfört i huvudsak följande.

Planläggningen uppfyller inte de krav på hänsyn till enskilda intressen och lokaliseringens lämplighet som följer av 1 kap. 5 §, 2 kap. 3 och 3 kap. 2 § plan- och bygglagen (1987:10), ÄPBL.

Detaljplanen är inte utformad med skälig hänsyn till befintliga bebyggelse-, äganderätts- och fastighetsförhållanden enligt 5 kap. 2 § ÄPBL.

Den till planen tillhörande miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller inte de i 5 kap. 18 § ÄPBL föreskrivna krav på redovisningens innehåll.

CV-området och bolagets verksamhet

Bolaget (och dess föregångare) bedriver sedan över 100 år verksamhet inom det s.k. CV-området i centrala Örebro. Verksamheten har ca 400 anställda och består av underhåll och service på lok och motorvagnståg, motorprovning samt upparbetning av komponenter såsom hjul, boggie och hjulaxlar. Verksamheten omfattar vidare lagerhållning av komponenter åt järnvägsfordon. Verksamheten kan beskrivas som en kombination av verkstadsindustri, verkstad för reparation, underhåll och målning av fordon samt lagerhantering av råvaror och kemikalier. Verksamhetsområdet hyrs av fastighetsägaren Jernhusen Verkstäder AB.

Bolagets verksamhet är av avgörande betydelse för fungerande godstrafik på järnväg. Godstrafiken utgör en förutsättning för landets import- och exportverksamhet. Störningar i bolagets verksamhet riskerar följaktligen att påverka hela svenska basindustrin. Verksamhetens samhällsnytta är således betydande inte endast ur ett regionalt sysselsättningsperspektiv utan även på nationell nivå.

CV-området utgör Nordens största lokdepå. Inom området bedrivs av annan verksamhetsutövare även Nordens största depå för järnvägsväxlar som försörjer såväl Sveriges, Norges som delar av Finlands materialdepå. Sedan 2010 bedriver även Infranord (f.d. Banverket Produktion) sin verksamhet inom CV-området. Verksamheten omfattar reparation, underhåll och upparbetning av arbetsmaskiner för olika typer av spårarbete på järnvägsnätet.

Detaljplanen för CV-området antogs av Byggnadsnämnden i Örebro kommun så sent som våren 2005. Syftet med detaljplanen för CV-området är att området ska utvecklas till ett attraktivt verksamhetsområde och att utvecklingsmöjligheterna för verkstadsföretagen inom området förstärks.

Verksamhetens omgivningspåverkan består huvudsakligen av utsläpp till luft av stoft och flyktiga organiska lösningsmedel samt buller från såväl fasta som rörliga källor. Verksamheten bedrivs i vissa delar dygnet runt samtliga dagar i veckan. Verksamhetens omgivningspåverkan motiverar som utgångspunkt iakttagande av det av boverket rekommenderade skyddsavstånd från industriområde, 500 meter.

Bolagets verksamhet bedrivs med stöd av tillstånd meddelat av Koncessionsnämnden för miljöskydd den 20 juni 1996. Miljötillståndet är förenat med villkor som bolaget är skyldigt att följa, däribland villkor avseende utsläpp till luft av stoft och flyktiga organiska lösningsmedel samt villkor om buller.

Buller från anläggningen ska begränsas så att det inte ger upphov till en högre ekvivalent ljudnivå vid bostäder och vårdbyggnader än 55 dB(A) vardagar dagtid (kl. 07.00-18.00), 50 dB(A) kvällstid (kl. 18.00-22.00) och 45 dB(A) övrig tid.

Verksamhetens bullervillkor följer gällande riktlinjer avseende externt industribuller (Naturvårdsverkets råd och riktlinjer 1978:5). Arbete pågår med att framnya allmänna råd om begränsning av externt buller från industrier och likartad miljöfarlig verksamhet. Det hittills remitterade förslaget innebär en skärpning i förhållande till idag gällande riktlinjer. Vid en eventuell omprövning av bolagets verksamhet är det sannolikt att bullervillkoret utformas i enlighet med de föreslagna nya begränsningsvärdena. Ett exempel på att så redan sker utgörs bl.a. av Växjö tingsrätts, miljödomstolen, dom den 4 september 2006 i mål M 3137-05.

Bullervillkoret för verksamheten utgör s.k. fasadvillkor, vilket innebär att de föreskrivna värdena måste innehållas utomhus vid omgivande bostäder. Avståndet till närliggande bostadsbebyggelse har således omedelbar betydelse för bolagets förutsättningar att uppfylla gällande bullervillkor för verksamheten.

Bolagets omfattande verksamhet på CV-området har givetvis varit föremål för ett antal mindre ändringar sedan det nuvarande miljötillståndet meddelades 1996. Dessa ändringar har fortlöpande anmälts till och blivit godkända av tillsynsmyndigheten. Av kommentaren till miljöskyddslagen (1969:387) framgår att utformningen av delegationen i tillståndet följer helt koncessionsnämndens sedvanliga förfarande vid tiden för tillståndsbeslutet och kan jämföras med nuvarande reglering av mindre ändring i 5 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Någon grund för byggnadsnämndens tolkning av bolagets gällande tillstånd föreligger således inte.

Ny bostadsbebyggelse enligt antagen detaljplan

Det kan konstateras att bolaget har bedrivit sin verksamhet inom CV-området i över 100 år och att hyresförhållandet med fastighetsägaren fortlöper i enlighet med sedvanliga villkor om löptid, förlängningsförfarande och besittningsskydd.

Vid utformning av en detaljplan ska enligt 5 kap. 2 § ÄPBL skälig hänsyn tas till befintliga bebyggelse-, äganderätts- och fastighetsförhållanden som kan inverka på planens genomförande. Av författningskommentaren framgår att sådan hänsyn ska tas inte bara inom det planerade området utan även till förhållanden i anslutning till själva planområdet.

Detaljplanen för X m.fl. har utformats utan beaktande av innehållet i befintlig detaljplan för CV-området och den verksamhet som bedrivs inom det området.

Genomförande av detaljplanen innebär att verksamhetsområdets östra del blir omslutet av ny bostadsbebyggelse i norr, öster och söder. Denna del av CV-området omfattar bl.a. bolagets komponentverkstad för motorvagnståg. Verksamheten i byggnaden innefattar målning och blästring av motorvagnståg och ger upphov till utsläpp av VOC till luft, buller och frekventa transportrörelser på området. Avståndet till planerade bostadshus norr och nordost om denna verkstadsbyggnad uppgår enligt plankartan endast till drygt 100 meter. Avståndet mellan pågående verksamhet och bostadsbebyggelse understiger således betydligt även det korta skyddsavstånd på 200 meter som i miljökonsekvensbeskrivningen till planen rekommenderas som skadeförebyggande åtgärd mot störningar från CV-området.

Det korta avståndet mellan industriområdet och den planerad bostadsbebyggelsen och därav följande oförenlighet mellan detaljplanernas syften har påtalats i ett flertal yttranden under samrådsförfarandet. I samrådsyttrandena har vidare framförts synpunkter på bristande redovisning av verksamheten inom CV-området och dess störningar till omgivningen.

Redovisning av miljökonsekvenserna i planhandlingarna

Genomförandet av detaljplanen har bedömts ge upphov till betydande miljö-påverkan. Redovisningen av miljökonsekvenserna ska därför ha det innehåll som följer av 6 kap. 12 § och 13 § första stycket miljöbalken.

Banverket har i samrådsyttrande den 5 maj 2009 framhållit följande. I direkt närhet till planområdet ligger CV-området där industriverksamhet kopplad till järnvägen bedrivs. I planen anges att de företag som verkar där ska ges förutsättningar att bedriva och utveckla sin verksamhet. Planen bör därför bättre beskriva verksamheten inom CV-området och dess störningar till omgivningen. Av planen framgår t.ex. inte hur bullernormen för industri klaras för den nya föreslagna bebyggelsen. Synpunkter avseende buller har förts fram även av länsstyrelsen i samrådsyttrande den 14 april 2009 där det anges bl.a. att redovisningen av buller är otydlig och att det önskas en tydlig och samlad bedömning hur det planerade området kommer att påverkas av buller från CV-området samt den planerade CV-gatan. Miljönämnden i Örebro har i beslut den 15 april 2009 påtalat att planförslaget inte är lämpligt bl.a. med hänsyn till att området ligger nära ett industriområde med risk för bullerstörningar. Miljönämnden har vidare anfört att hänsyn bör tas till verksamheter som kan komma att etableras framöver samt att byggande av bostäder intill CV-området kommer att kunna medföra restriktioner för verksamheten på CV-området vid om- och nyprövning av tillstånd.

Byggnadsnämnden har i utställningshandlingen kommenterat den framförda kritiken avseende såväl lokaliseringen av planområdet som det presenterade underlaget i planprocessen med uppgift om att kompletterande beräkningar av utsläpp från CV-området gjorts, att planbestämmelser införs för buller samt att "CV-områdets östra del planeras för lättare verksamhet som inte ska vara störande för om-givningen". Denna beskrivning av CV-områdets östra del är direkt felaktig.

Byggnadsnämndens och numera även länsstyrelsens uppfattning om den planerade bostadsbebyggelsens förenlighet med pågående verksamhet på CV-området kan möjligen förklaras av begränsad kunskap om verksamheten på CV-området och brister i det underlag som ligger till grund för detaljplaneförslaget. Ett belysande

exempel i detta avseende utgörs av den till planförslaget tillhörande miljökonsekvensbeskrivningen, som från byggnadsnämndens sida initialt avgränsats till att enbart omfatta en bedömning av risken för sättningar och översvämningar samt hur förekomsten av förorenad mark påverkar byggnation och boende i området. Den synnerligen centrala frågan om bedömningen av risken för störningar av befintlig och kommande industriverksamhet har först efter synpunkter från länsstyrelsen kommit att ingå i miljökonsekvensbeskrivningen.

Såsom bolaget redogjort för i ärendet utgör verksamheten tung verkstadsindustri som innefattar bullerkällor och medför utsläpp av VOC till luft samt tunga transporter såväl till och från CV-området som inom området. Dessa former av omgivningspåverkan är enligt bolagets uppfattning givna aspekter att identifiera och ingående belysa i planen tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Detta har inte skett trots att detaljplanen för CV-området i miljökonsekvensbeskrivningen särskilt lyfts fram såsom ur miljösynpunkt intressant att särskilt nämna då den ger möjlighet till etablering av tyngre industri i närheten till planerad bebyggelse. Bedömningen av industriverksamhetens omgivningspåverkan under planarbetet kan snarare beskrivas som ytterst översiktlig och synes felaktigt utgå ifrån att någon sådan tyngre industri inte förekommer idag.

Behovet av utredning av bullerpåverkan från industriområdet har redan under samrådsförfarandet påtalats av Miljönämnden i Örebro kommun, som avstyrkt detaljplanen med hänvisning till att byggnation så nära ett industriområde inte är lämpligt. Miljönämnden har vidhållit sin inställning i yttrandet över utställningshandlingen. Nämnden har således villkorat tillstyrkandet av planförslaget bl.a. till att detaljplanen kompletteras med en bättre redovisning om bullerpåverkan på planområdet från såväl vägtrafik som verksamheter i industriområdet. Detta ställningstagande har lämnats helt utan avseende i planarbetet.

Bolaget har under ärendets handläggning efterfrågat relevant underlag för bedömning av den planerade bebyggelsens lämplighet i förhållande till industriområdet CV och därvid påtalat bl.a. risken för bullerstörningar från bolagets verksamhet. I utlåtande den 4 februari 2011 uppger byggnadsnämnden såsom sin

bedömning att de planerade bostäderna inte är de som i första hand blir begränsande för verksamheten och att den närmsta bullerkällan för bostäderna är trafiken på CV-gatan. I den särskilda sammanställning som byggnadsnämnden enligt 6 kap. 16 § andra stycket miljöbalken haft att upprätta anges vidare att de planerade bostäderna inte bedöms vara begränsande för hur bullerfrågan ska hanteras och att ökade krav på bullerdämpande åtgärder därför påkallas i första hand av redan befintliga bostäder och byggnader runt CV-området.

Det har i ärendet inte presenterats någon utredning som ger stöd för byggnadsnämndens bedömning att trafikbullret från CV-gatan kontinuerligt kommer att överrösta ljudbidraget från bolagets verksamhet eller att den nytillkommande bebyggelsen i omedelbar anslutning till CV-området inte skulle vara dimensionerande i frågan om ljudpåverkan från verksamheten. I sammanhanget kan även framhållas att den omständigheten att det sedan längre tid tillbaka finns bebyggelse i verksamhetens omgivning inte innebär att rekommenderade skyddsavstånd inte behöver upprätthållas vid planläggning av ny bostadsbebyggelse. Tvärtom framgår det av rättspraxis att förhållningssättet idag är att ny bebyggelse ska planeras på ett sådant sätt att man minimerar risken för att olägenheter ska uppstå.

Därtill måste åter framhållas att det bullervillkor som bolaget enligt gällande miljötillstånd har att uppfylla innebär att de i villkoret föreskrivna värdena måste uppfyllas utomhus vid omgivande bostäder. Denna skyldighet för bolaget, vars överskridande är förenat med straffansvar, påverkas inte av införandet av planföreskrifter om tillåten ljudnivå.

Beträffande utsläpp till luft från CV-området anges i utställningshandlingen att kompletterande beräkningar av utsläpp har gjorts inom ramen för miljökonsekvensbeskrivningen. Dessa kompletterande beräkningar har enligt uppgift från miljökonsulten i ärendet dock endast bestått av inhämtande av utsläppsdata från bolagets årliga miljörapport. Risken för påverkan utifrån detta underlag anges i miljökonsekvensbeskrivningen bestå av eventuella luktproblem i närområdet vid ogynnsam vind. Att den härskande vindriktningen i området är just "ogynnsam", dvs. västlig, framgår däremot inte.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan anser bolaget sammanfattningsvis att den till planen tillhörande miljökonsekvensbeskrivningen uppvisar sådana brister att den inte kan anses uppfylla de i 5 kap. 18 § ÄPBL föreskrivna kraven på identifiering, beskrivning och bedömning av den betydande miljöpåverkan som planens genomförande kan antas medföra. Ovan beskrivna brister i bedömningsunderlaget har kvarstått vid länsstyrelsens överprövning av antagandebeslutet.

Krav på hänsyn; lokaliseringens lämplighet

Till skillnad från underinstansernas uppfattning anser sig bolaget ha befogad anledning befara att detaljplanens genomförande kommer att förorsaka olägenheter för boende i planerat bostadsområde, vilket i sin tur medför risk för ökade krav på skyddsåtgärder eller andra inskränkningar i bolagets verksamhetsförutsättningar. Sådana inskränkningar kan på sikt medföra att det inte längre finns erforderliga förutsättningar för verksamhetens bedrivande på CV-området. Bolagets intresse att få bedriva och utveckla verksamheten – med iakttagande av de villkor som föreskrivs i för verksamheten gällande miljötillstånd och med stöd av detaljplanen för verksamhetsområdet – är ett sådant enskilt intresse som ska beaktas vid prövningen av frågor enligt ÄPBL. Bolagets verksamhet tillgodoser därtill ett angeläget allmänt intresse av fungerande godstrafik på järnväg i och utanför landet.

I sammanhanget bör framhållas regeringens beslut M93/3013/9 den 9 juni 1994. Ärendet avsåg detaljplan för ett nytt industriområde omedelbart intill ett småhusområde. Klagandena anförde att deras boendemiljö skulle avsevärt försämrats genom planen. Regeringen fann att det vid en avvägning mellan kommunens intresse av den valda planutformningen och klagandenas intresse av en ostörd boendemiljö saknades skäl att frånga kravet på tillräckliga skyddsavstånd mellan industri och bostäder, varför planbeslutet upphävdes.

I regeringens beslut M2002/2747/F/P den 26 februari 2004, där omständigheterna utvisade stora likheter med förevarande fall, prövade regeringen om den detaljplan som kommunen antagit uppfyllde de krav som följer av ÄPBL, däribland 5 kap. 2 §, avseende krav på hänsyn till befintliga förhållanden. Ärendet avsåg avvägningen

mellan å ena sidan en kommuns intresse av att uppföra ett nytt bostadsområde omfattande 130-150 lägenheter vid vattnet på ett avstånd av endast ca 250 meter från klagandens varvsverksamhet, å andra sidan varvets intresse av att inte behöva drabbas av ytterligare inskränkningar till följd av byggnationen. Regeringen konstaterade att "genom den nya planen kommer varvsverksamheten att omges av bostadsbebyggelse på ytterligare en sida. En sådan planering innebär att utvecklingsmöjligheterna för varvsverksamheten begränsas. [...] Enligt Boverket saknas en helhetsbedömning där bostadsbebyggandet ställs mot befintliga verksamheter inom området och de konflikter detta medför". Regeringen fann i sitt beslut att det underlag som kommunen redovisat inte utgjorde tillräcklig grund för en bedömning att intresset av att lokalisera nya bostäder i just det aktuella området övervägde den befintliga verksamhetens intresse av att kunna fortsätta och utvecklas. Vidare angav regeringen att de störningsbegränsande åtgärder som redovisats i planen inte utgjorde skäl för att planen ändå skulle godtas. Planbeslutet upphävdes följaktligen.

Därtill gäller enligt 2 kap. 3 § ÄPBL att vid planläggning ska bebyggelse lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bl.a. människors hälsa och säkerhet samt möjligheterna att förebygga luftföroreningar och bullerstörningar. Av författningskommentaren och rättspraxis på området framgår att lokaliseringens lämplighet ska bedömas inte bara från bostadsfunktionens synpunkt utan även med beaktande av lokaliseringens effekter för pågående verksamhet.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis gör bolaget gällande att någon relevant utredning av industriområdets omgivningspåverkan inte genomförts i planärendet. Det saknas således tillräckligt underlag för den av byggnadsnämnden och länsstyrelsen hävdade slutsatsen att detaljplanen för X är förenlig med gällande detaljplan för CV-området och den verksamhet som idag bedrivs inom området samt att någon risk för att verksamheten drabbas av inskränkningar inte föreligger, "i vart fall inte i någon större omfattning" (LSt:s beslut s. 5). Planförfarandet har således inte genomförts med beaktande av de i plan- och bygglagstiftningen föreskrivna kraven på hänsyn till enskilda intressen och lokaliseringens lämplighet

enligt 1 kap. 5 §, 2 kap. samt 3 kap. 2 § ÄPBL, skälig hänsyn till befintliga bebyggelse-, äganderätts- och fastighetsförhållanden enligt 5 kap. 2 § ÄPBL eller innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen enligt 5 kap. 18 § ÄPBL.

Avslutningsvis kan konstateras att det av byggnadsnämndens egna uppgifter framgår att utredningen av miljökonsekvenserna varit begränsad och att den således inte uppfyller de i 5 kap. 18 § ÄPBL föreskrivna kraven. Anledningen till detta anges vara att det redan i dagsläget förekommer bostäder på kort avstånd från verksamheten samt att det genom meddelande av verksamhetens miljötillstånd 1996 skulle vara prövat att bostäder även idag ska kunna planeras på samma avstånd från verksamheten. Byggnadsnämndens inställning står i stark kontrast till den numera rådande insikten att ny bebyggelse ska planeras så att man minimerar risken för att olägenheter ska uppstå. Än mer anmärkningsvärt framstår byggnadsnämndens påstående om att de i plan- och bygglagen föreskrivna kraven på vad en kommun har att iaktta vid framtagande av en ny detaljplan skulle inskränkas av en tidigare genomförd miljöprövning av en verksamhet som bedrivs i anslutning till planområdet.

Byggnadsnämnden har anfört följande.

Planläggningen uppfyller de krav på hänsyn till enskilda intressen och lokaliseringens lämplighet som följer av 1 kap 5 §, 2 kap. 3 § samt 3 kap 2 § ÄPBL.

Den antagna detaljplanen är utformad med skälig hänsyn till befintliga bebyggelse-, äganderätts- och fastighetsförhållanden enligt 5 kap. 2 § ÄPBL. Miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller de i 5 kap 18 ÄPBL föreskrivna krav på redovisningens innehåll.

Den 20 juni 1996 beslutade koncessionsnämnden att lämna TGOJ Örebro tillstånd enligt miljöskyddslagen att vid bolagets anläggning i Örebro bedriva reparation och underhåll av järnvägsfordon omfattande 115 fordon och 280 boggier per år. Det är med stöd av detta tillstånd som EuroMaint bedriver verksamheten idag.

Det har redan vid tillståndsgivningen 1996 förutsatts att det ska vara möjligt att kombinera bolagets verksamhet med bostäder 100 meter från bolagets verksamhet. I nu aktuell detaljplan planeras inte för bostäder närmare än detta avstånd om 100 m. Med hänsyn bl.a. härtill har det inte funnits anledning att i miljökonsekvensbeskrivningen i större utsträckning än vad som skett beskriva miljökonsekvenskema av ett uppförande av nya bostäder på den plats som avses i den nu antagna planen. Med hänsyn härtill samt till vad som i övrigt redovisas i föregående avsnitt och i planhandlingarna anser byggnads-nämnden således att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller de i 5 kap. 18 § ÄPBL föreskrivna krav på redovisningens innehåll.

På sidan 3 i tillståndet anges under rubriken "Sökandens talan" och underrubriken "Orientering" bl.a. följande. Närmaste annan bebyggelse är regionsjukhuset som ligger på andra sidan Södra Grev Rosengatan drygt 100 m söderut. Närmaste bostadshus återfinns i nordost på avståndet drygt 100 m och i väster på andra sidan Kasernvägen på avståndet cirka 300 m. Österut finns ett kolonialområde på avståndet cirka 200 m från f.d. motorvagnswerkstaden.

På sidan 9 i tillståndet anges under rubriken "Sökandens talan och underrubriken "Buller" följande. Vissa av verksamheterna alstrar buller, framför allt ventilationsfläktar. Dessa är dock i huvudsak placerade inom området på långt avstånd från intilliggande bebyggelse och skärmade mot bostadsbebyggelse. Vid några tillfällen har klagomål framförts på buller från fläktar. Åtgärder har då vidtagits. Några ljudnivåer från området förekommer normalt inte som överskrider Naturvårdsverkets anvisningar för befintlig industri.

Som villkor för tillståndet anges under punkten 1 följande. Verksamheten, inbegripet åtgärder för att minska vatten- och luftföroreningar och andra störningar för omgivningen, skall bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget uppgett eller åtagit sig i ärendet såvida inte något annat framgår av detta beslut. Mindre ändringar får dock vidtas efter godkännande av tillsynsmyndigheten. Som förutsättning skall gälla att ändringen inte bedöms kunna medföra ökning av förorening eller annan störning till följd av verksamheten.

Bolaget äger inte den fastighet där verksamheten bedrivs; fastigheten ägs av Jernhusen Verkstäder AB (Jernhusen). Bolaget hyr lokaler av Jernhusen, som även äger de markområden som nu är under planprövning. För prövningen är det av intresse att konstatera att fastighetsägaren Jernhusen och Jernhusens lokalhyresgäst bolaget i viss mån får anses ha motstående intressen. Jernhusen har som fastighetsägare ett intresse av att det planeras för bostäder i det område som nu är under planprövning samt att bolagets verksamhet bedrivs på ett sådant sätt att bolagets verksamhet kan kombineras med bostäder inom det aktuella planområdet. Bolaget har å sin sida ett intresse av att kunna bedriva sin verksamhet enligt koncessionsnämndens tillstånd.

Bolaget åberopar genom hänvisning till 5 kap 2 § ÄPBL att detaljplanen inte tar tillräcklig hänsyn till deras intresse som lokalhyresrättshavare. I 5 kap 2 § ÄPBL anges att en detaljplanen ska vara utformad med skälig hänsyn till befintliga bebyggelse-, äganderätts- och fastighetsförhållanden.

Bolaget har endast en hyresrätt till vissa lokaler på den fastighet där man bedriver verksamheten. Med hänsyn till ordalydelsen i 5 kap 2 § ÄPBL om att skälig hänsyn vid planläggningen bl.a. ska tas till äganderättsförhållanden (och inte hyresrättsförhållanden) anser byggnadsnämnden att bolagets intresse inte ska beaktas enligt denna bestämmelse bolagets intresse som hyresgäst vid planläggningen enligt ÄPBL tas, enligt byggnadsnämndens mening istället till genom regleringen i 3 kap. 2 § ÄPBL om att byggnader ska placeras så att betydande olägenheter för omgivningen inte uppkommer.

Det är enligt byggnadsnämndens mening angeläget att fastställa om bolagets intresse som hyresgäst ska beaktas enligt ÄPBL genom regleringen i 5 kap. 2 § eller genom 3 kap. 2 § eller genom någon annan reglering. Om man t. ex. antar att endast 3 kap. 2 §, och inte 5 kap. 2 §, ska beaktas så bör det krävas avsevärt mer för att detaljplanen ska upphävas (än om även 5 kap. § ska tillämpas), eftersom det i så fall krävs att bolaget drabbas av en betydande olägenhet.

Oavsett om mark- och miljödomstolen, i motsats till byggnadsnämndens uppfattning enligt föregående stycke, anser att bolagets intresse ska beaktas i skälig utsträckning genom en tillämpning av 5 kap. 2 § ÄPBL eller om mark- och miljödomstolen anser att bolagets intresse ska beaktas genom bestämmelse i 3 kap. 2 § ÄPBL genom någon annan bestämmelse i ÄPBL åberopar byggnadsnämnden vidare följande.

Bolaget har gjort gällande att avståndet till planerade bostadshus norr och nordost om en viss verkstadsbyggnad enligt plankartan uppgår till drygt 100 m och att bl.a. denna omständighet medför, enligt bolaget mening, att detaljplanen ska upphävas.

Redan i samband med tillståndsprövningen 1996 var, som redovisats ovan, avståndet mellan den miljöfarliga verksamheten och vissa bostäder samt regionsjukhuset 100 m. Koncessionsnämnden meddelade tillstånd, trots detta avstånd om endast 100 m.

Det kan mycket väl antas att skälet till att koncessionsnämnden meddelade tillstånd, trots det korta avståndet, bl.a. har att göra med intrycket man får från sökandens redogörelse i koncessionsnämndens beslutshandling om att verksamheten vid provningstillfället 1996 inte orsakade något nämnvärt buller. Sökanden angav bl.a. att det framför allt är ventilationsfläktar som bullrar och att sådant buller från ventilationsfläktar åtgärdats efter klagomål.

Planeringen av bostäder i nu aktuell detaljplan skapar inte förutsättningar för att uppföra bostäder på ett närmare avstånd från bolagets verksamhet än det avstånd som förelåg mellan TGOJ/bolagets verksamhet och befintliga bostäder samt regionsjukhus vid tidpunkten för tillståndet 1996.

Det är vidare angeläget att uppmärksamma att det av villkor 1 till tillståndet från 1996 framgår att TGOJ/bolaget inte får ändra verksamheten på ett sätt som innebär en ökad bullerstörning jämfört med den bullerstörning som verksamheten orsakade vid när tillståndet lämnades år 1996.

Det har således redan vid tillståndsgivningen 1996 förutsatts att det ska vara möjligt att kombinera bolagets verksamhet med bostäder 100 meter från bolagets verksamhet. Det finns inte skäl att göra någon annan bedömning idag, eftersom bolaget i tillståndet inte får bullra mer idag än vad som var fallet 1996.

Det finns inte anledning att anta att ett uppförande av bostäder i enlighet med nu aktuell detaljplan kommer att skapa krav på någon begränsning i den verksamhet som bolaget bedriver enligt tillståndet från 1996.

Om mark- och miljödomstolen anser att bolagets intresse som hyresgäst ska beaktas i skäligen utsträckning enligt 5 kap. 2 § ÄPBL, anser byggnadsnämnden att Jernhusens intresse som fastighetsägare, i vart fall måste anses väga avsevärt tyngre än bolagets intresse, bl.a. med hänsyn till att Jernhusen som hyresvärd s.a.s. råder över om bolaget ska få vara kvar som hyresgäst eller inte. En lokalhyresgäst har inte något direkt besittningsskydd enligt hyresregleringen i jordabalken utan endast ett s.k. indirekt besittningsskydd, vilket innebär att hyresgästen inte kan tvinga sig kvar om hyresvärden inte vill förlänga hyreskontraktet, utan endast rätt att under vissa förutsättningar erhålla ekonomisk kompensation från hyresvärden.

Med hänsyn till vad som redovisats ovan under detta avsnitt och till vad som framgår av byggnadsnämndens planhandlingar samt länsstyrelsens avslagsbeslut, anser byggnadsnämnden att planläggningen uppfyller de krav på hänsyn till enskilda intressen och lokaliseringens lämplighet som följer av 1 kap. 5 §, 2 kap. samt 3 kap. 2 § ÄPBL samt att den antagna detaljplanen är utformad med skäligen hänsyn till befintliga bebyggelse-, äganderäts- och fastighetsförhållanden enligt 5 kap. 2 § ÄPBL.

Med hänsyn till vad som redovisas ovan kan den antagna detaljplanen inte heller anses skapa förutsättningar för en placering av byggnader som medför en betydande olägenhet för bolaget på det sätt som avses i 3 kap. 2 § ÄPBL.

DOMSKÄL

Rättslig reglering m.m.

Tillämpliga bestämmelser har redovisats i länsstyrelsens beslut.

Därutöver kan nämnas bestämmelser om miljökonsekvensbeskrivningar i 6 kap. miljöbalken. Där anges bl.a. att när en kommun upprättar en detaljplan ska kommunen göra en miljöbedömning av planen, om dess genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas (6 kap. 11 §).

Inom ramen för miljöbedömningen enligt 6 kap. 11 § ska kommunen upprätta en miljökonsekvensbeskrivning där den betydande miljöpåverkan som planens genomförande kan antas medföra identifieras, beskrivs och bedöms. Rimliga alternativ med hänsyn till planens syfte och geografiska räckvidd ska också identifieras, beskrivas och bedömas (6 kap. 12 § första stycket).

Utgångspunkten för ett ställningstagande till vilka alternativ som är rimliga att bedöma är planens *syfte*. Med rimliga alternativ med hänsyn till planens *geografiska räckvidd* menas olika alternativa sätt att uppnå målen med planen. När det gäller markanvändningsplaner är uppenbara alternativ att områden som avdelats för en viss typ av verksamheter eller ändamål utnyttjas för annat ändamål, liksom att alternativa områden väljs ut för sådana verksamheter och ändamål. Alternativen kan alltså handla om alternativ lokalisering av den typ av verksamhet som man planerar för (jfr prop. 2003/04:116 s. 64).

När det gäller redovisningen av alternativa lösningar är det helt avgörande att den betydande miljöpåverkan som planen och alternativen kan antas medföra fastställs, beskrivs och bedöms på ett likvärdigt sätt (se Svea hovrätts, Mark- och miljödomstolen, dom den 26 februari 2013 i mål P 4149-12).

Mark- och miljödomstolens bedömning

Beskrivningen i MKB:n av verksamheterna inom CV-området och deras omgivningspåverkan framstår som rapsodisk. Det är t.ex. inte möjligt att mot bakgrund av innehållet i MKB:n eller aktmaterialet i övrigt bedöma förutsättningarna för EuroMaint att innehålla bullervillkoren för sin verksamhet. Att detaljplanen försetts med bestämmelser som anger högsta tillåtna ljudnivå inomhus respektive utomhus förändrar inte den bedömningen. Det är alltså inte möjligt att på det material som presenterats i planärendet bedöma om skälig hänsyn har tagits till enskilda intressen (jfr 1 kap. 5 § och 5 kap. 2 § ÄPBL).

Vidare anges i MKB:n bl.a. följande. *Under processens gång har andra alternativ diskuterats. Ett alternativ som tidigt fanns med i planprocessen utgjordes av att försörja kanalerna i området med vatten från Lillån (hänvisning till en bild). Detta alternativ valdes bort till förmån för Svartåalternativet (hänvisning till en bild) då Svartåalternativet bedömdes mer ligga i linje med kommunens vision om Å-staden som koncentrerar sig på bebyggelse med koppling till Svartån och Hjälmarén. Vattenkvaliteten bedömdes också vara en faktor som spelade in till förmån för Svartåalternativet. Med hänsyn till stora problem med översvämningsrisker och sättningsbenägen mark har även Svartåalternativet förkastats. Dessa problem påpekades både av länsstyrelsen och kommunens miljönämnd i plansamrådet varför nytt alternativ tagits fram. Det alternativ som nu föreligger har tagits fram genom att alternativen succesivt miljöanpassats via samråd och löpande miljöbedömningar.*

Som angetts ovan är syftet bakom lagstiftningen att de alternativa lösningarna ska kunna bedömas på ett likvärdigt sätt som det valda alternativet. Meningen är att beslutsfattare och allmänhet ska kunna få en bild av de alternativ som varit aktuella och varför de valts bort.

I den MKB som upprättats i planärendet har kort redovisats att det funnits två alternativ. Det s.k. Svartåalternativet synes ha valts bort med hänvisning till risker för översvämnning och sättningsbenägen mark. Något skäl för varför Lillåalternativet (domstolens benämning) valdes bort har inte redovisats. Både Svartåalternativet

och Lillåalternativet synes närmast ha haft karaktären av alternativa gestaltningar av ett och samma planområde; någon alternativ lokalisering av den bebyggelse som kommunen planerar för har i realiteten inte övervägts. Med hänsyn till kraven i 6 kap. 12 § miljöbalken kan denna brist i MKB:n inte godtas.

Mot bakgrund av det anförda kommer mark och- miljödomstolen sammantaget fram till att handläggningen av planärendet har varit bristfällig i sådan mån att den inte kan godtas. Beslutet att anta detaljplanen ska därför upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 3](#) (DV427)

Överklagande senast den 25 juli 2013. Prövningstillstånd krävs.

Inge Karlström

Maria Backström Bergqvist

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Inge Karlström, ordförande, och tekniska rådet Maria Backström Bergqvist.